

'Από τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Π. Β. Δερτιλῆ: Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους. (Οἱ Διευθυνταὶ ἢ Γενικοὶ Διευθυνταὶ αὐτοῦ). Σχῆμα 8ο, σελ. 51, Ἀθήναι, 1958.

Μεταξὺ τῶν καθηκόντων τῆς δημοσιονομικῆς ἐπιστήμης περιλαμβάνεται καὶ ἡ διερεύνησις τῆς ἱστορίας τῶν δημοσιονομικῶν ὀργάνων τῆς Πολιτείας καὶ τῶν φορέων αὐτῆς.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἡ ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς κ. Π. Β. Δερτιλῆ ἀποτελεῖ συμβολὴν εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς ἱστορίας τοῦ πρωταρχικοῦ δημοσιονομικοῦ ὀργάνου τοῦ Κράτους, τῆς Γενικῆς Δ'νσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ, καὶ συνιστᾷ, οὕτως εἶπεῖν, ἀπόστιον φόρου τιμῆς ἐνὸς παλαιοῦ στελέχους τῆς ἐν λόγω Ὑπηρεσίας πρὸς τὸ ὑπερεκατονταετὲς ἔργον τῶν πρωτεργατῶν της.

Ἡ ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Β. Δερτιλῆ διακρίνεται εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, ἐξετάζονται τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους διὰ: α) τὴν πολιτικὴν τοῦ συντονισμοῦ τῶν δημοσίων δαπανῶν, β) τὴν γενικωτέραν ἐποπτείαν ἐπὶ τῆς οικονομίας, καὶ γ) τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν τήρησιν τῶν λογαριασμῶν τῶν δημοσίων διαχειρίσεων.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος, παρατίθεται σύντομον διογραφικὸν σημεῖωμα, ὡς καὶ τὸ ἔργον τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τῶν εἴκοσι ἐνὸς Διευθυντῶν καὶ Γενικῶν Διευθυντῶν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους. Ὁ κ. Π. Β. Δ. διεξέρχεται τὴν ὑπηρεσιακὴν δρᾶσιν αὐτῶν εἰς τρεῖς περιόδους: Εἰς τὴν πρῶτην περίοδον (1842 - 1868), παραθέτει τὴν ὑπηρεσιακὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ἔργον τῶν τριῶν πρῶτων Διευθυντῶν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους (Σπανιολάκη, Λεβίδη καὶ Λογοθέτη), ὡς καὶ λεπτομερείας περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς συστάσεως τοῦ νευραλγικοῦ τούτου κρατικοῦ ὀργάνου. Εἰς τὴν δευτέραν περίοδον (1869) - 1910), ὁ κ. Π. Β. Δ. ἐκθέτει ἐν συντομίᾳ τὸ ὑπηρεσιακὸν ἔργον τῶν δέκα Διευθυντῶν τῆς περιόδου αὐτῆς (Χρηστοφῆ, Τομαροπούλου, Δροσίνη, Δεϊμέζη, Φλώρου, Τσακωνοπούλου, Βουγιούκα,, Ἀναστασοπούλου, Πλατῦκα καὶ Πρέκα). Τέλος, εἰς τὴν τρίτην περίοδον (1911 - 1958), διεξέρχεται τὸ ἔργον τῶν τελευταίων ἰθύνοντων τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους (Ζαρελλοῦ, Τζανατουλέα, Λεκατζᾶ, Σαμαράκη, Μαντζαβίνου, Ἐξαρχάκη, Καρακασάνη καὶ Ζαριφοπούλου), ἐξαιρῶν ἰδιαίτερος τὸ ἔργον καὶ τὴν προσπάθειν τῶν Γενικῶν Διευθυντῶν Σαμαράκη, Μαντζαβίνου καὶ Ζαριφοπούλου, διὰ νὰ καταστήσουν τὸ Γενικὸν Λογιστήριον τοῦ Κράτους ὄργανον ἱκανὸν νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ ζωτικὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἐν μέσῳ τῶν κρίσιμων ἐθνικῶν περιπετειῶν του.

Ὁ καθηγητῆς κ. Π. Β. Δερτιλῆς ἀποδίδει ἰδιαίτεραν σημασίαν εἰς τὰ ἐξαιρετικὰ προσόντα, τὸ ἦθος καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ διοικητικὰς ἰκανότητάς, ἅς δέον νὰ συγκεντρώνη ὁ ἐνσαρκῶνων τὴν ἡγεσίαν τῆς Γεν. Δ'νσεως Δημ. Λογιστικοῦ, καὶ δύναται τις νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἡ ἐργασία του φέρει εἰς τὴν δημοσιότητα στοιχεῖα καὶ λεπτομερείας περὶ τῶν κυρίων φορέων τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως τῆς Πολιτείας καὶ ἀπεικονίζει, καίτοι ἐν συντομίᾳ, τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς οὗτοι ἐπάλασσαν καὶ διεκρίθησαν.

Κλαυδίου Β. Μπανταλούκα: Έφαρμογὰι τοῦ συστήματος εἰσροῶν - ἐκροῶν εἰς διαφόρους χώρας. Ἀθήναι, ἔκδοσις Γραφείου Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς. Σελ. 16, 1960.

Ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν οἰκονομομετρικῶν ἐργασιῶν, αἵτινες προσφάτως ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν Χώραν μας, περιλαμβάνεται καὶ ἡ σύντομος αὕτη ἐργασία τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Α.Β.Σ. καὶ διευθυντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Στατιστικῆς τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Δρος Κλ. Β. Μπανταλούκα.

Διὰ τῆς μελέτης, ἐπιχειρεῖται κυρίως ἀπλοποιημένη καὶ συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν μέχρι τοῦδε πρακτικῶν ἐφαρμογῶν τοῦ οἰκονομομετρικοῦ συστήματος εἰσροῶν - ἐκροῶν τοῦ καθηγητοῦ Βασιλείου Λεόντιεφ, εἰς διαφόρους χώρας καὶ ἀναλυτικώτερον εἰς Ὀλλανδίαν, Δανίαν, Νορβηγίαν, Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, Ἡνωμένον Βασίλειον, Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν. Ἐπὶ πλέον, ἐκτίθενται αἱ κυριώτεραι τῶν ἐμφανιζομένων δυσχεριῶν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ἐν λόγω συστήματος, ὡς καὶ αἱ πλέον ἐνδιαφέρουσαι ἐκ τῶν προσφάτων ἐπιτεύξεων τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, τῇ οὐσιαστικῇ συμβολῇ τῶν ἐμπειρικῶν τούτων ἐφαρμογῶν, πρὸς ἐπιδίωξιν τῆς ἀνθρωπίνης εὐημερίας.

Ὁ κοινὸς ἀναγνώστης δύναται, οὕτω, νὰ κατατοπισθῇ ἐπαρκῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου χρησιμοποίησεως τοῦ ὡς ἄνω συστήματος, τὸσον ὡς λογιστικοῦ ὄργανου, ὅσον καὶ ὡς ὄργανου οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ.

ΙΩΑΝ. Θ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

William Beveridge: The London School of Economics and its Problems, 1919-1937. George Allen and Unwin. Pages 138. London, 1960. Price 21 S.

Μία τῶν σπουδαιότερων Οἰκονομικῶν Σχολῶν τοῦ κόσμου εἶναι ἀναμφισβητήτως καὶ ἡ παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου Οἰκονομικὴ Σχολή, ἡ ὁποία συνεστήθη ἐν ἔτει 1895 ὑπὸ τῶν Sidney καὶ Beatrice Webb καὶ ἔκτοτε διαρκῶς ἐξελισσεται. Ἡ ἱστορία ὄθεν τῆς Σχολῆς ταύτης εἶναι ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα εἰς πάντα ἀσχαλούμενον μὲ τὴν ἀνωτάτην οἰκονομικὴν ἐκπαίδευσιν. Δι' ὃ καὶ τὸ ζεῦγος Janet καὶ William Beveridge ἡσχολήθη ἐπὶ ἔτη μὲ τὴν ἐν λόγω ἱστορίαν καὶ τελικῶς ἐπέτυχεν νὰ δημοσιεύσῃ δύο βιβλία. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἐγράφη ὑπὸ τῆς ἀποθανούσης τὸ 1959 συζύγου τοῦ συγγραφέως τοῦ παρόντος βιβλίου Janet, ἡ ὁποία διετέλεσε Γραμματεὺς τῆς Σχολῆς, ὅταν οὗτος ἦτο Διευθυντὴς αὐτῆς ἐπὶ δέκα ὀκτῶ συναπτὰ ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι τοῦ 1937. Τὸ πρῶτον τοῦτο βιβλίον, καλύπτει τὴν πρώτην περίοδον τῶν ἐτῶν 1895 - 1919 καὶ φέρει τὸν τίτλον An Epis of Clare Market. Τὸ παρὸν βιβλίον ἀποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν συνέχειαν τοῦ πρώτου καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν μεσοπόλεμον περίοδον τῶν ἐτῶν 1919 - 1937, καθ' ἣν ὁ συγγραφεὺς διηύθυνεν καὶ συνέβαλλεν εἰς τὴν περαιτέρω σοβαρὰν μεταβολὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Σχολῆς.

Τὴν συμβολὴν ταύτην τοῦ συγγραφέως παρακολουθεῖ τις εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐνῶ παραλλήλως κατατοπιζεται ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναφυνέντων τότε προβλημάτων εἰς τοὺς σπουδαστὰς καὶ εἰς τοὺς διδάσκοντας, ἐπὶ τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῆς διδασκείας ὕλης, ἐπὶ τῆς αὐτοκυβερνήσεως τῆς Σχολῆς, ἐπὶ τῶν ἐξελίξεων, τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν μεθόδων τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἐπὶ τῶν ἀνευρέσεως χώρων ἐπεκτάσεως τῆς Σχολῆς καὶ ἐγκαταστάσεώς της εἰς τὸ κέντρον τοῦ Λονδίνου κλπ., ὡς καὶ περὶ τῶν τρόπων ἐπιλύσεώς των. Συνάμα ἐνημεροῦται στατιστικῶς ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων, τῶν βιβλιοθηκῶν κλπ. τῆς Σχολῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ Λονδίνου. Κ. Β. Μ.

International Economic Association: International Economic Papers No 8, Macmillan, London, 1958.

Ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐταιρεία, συνεχίζουσα τὴν ἐκδοτικὴν τῆς δρᾶσιν, ἐπαρουσίασεν τὸν ὄγδον τὸμον ἐκλεκτῶν οἰκονομολογικῶν μελετῶν. Ἐκ τῶν ἑνδεκα ἐργασιῶν, ἅτινας πε-

ριλαμβάνει ὁ σημερινὸς τόμος, αἱ δύο εἶναι παλαιαὶ καὶ αἱ ἐννέα ὑπόλοιποι σύγχρονοι. Ἐκ τῶν δύο παλαιῶν ἐργασιῶν, ἰδιαίτερον σημασίαν ἔχει ἡ ἀναδημοσίευσίς τῆς μελέτης τοῦ Ἄλφρεντ. Βέμπερ «Θεωρία τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ ἐμπορικῆ πολιτικῆς». Ἐκ τῶν συγχρόνων μελετῶν, σπουδαία διὰ τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ Λούντμπεργκ «Ἡ σταθερότης τῆς μακροχρονίου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως». Σημαντικὴ εἶναι, ἐπίσης, διὰ τοὺς ἰδίους ἀναγνώστας, ἡ μελέτη τοῦ Νιάνς διὰ τὸ μέγεθος τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Ἐνδιαφέρουσα εἶναι, ὡσαύτως, ἡ μελέτη τοῦ Μπιέ, διὰ τὴν αὐτοχρηματοδότησιν τῶν πολυμερῶν οἰκονομικῶν μονάδων καὶ τὸν χρονικὸν αὐτῶν ὀρίζοντα. Ἄρκετον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει, ἐξ ἄλλου, τὸ ἄρθρον τοῦ Στεφάνου Βάργκα, καθηγητοῦ σήμερον εἰς τὴν Βουδαπέστην, περὶ τοῦ χρήματος εἰς τὸ σοσιαλιστικὸν σύστημα. Γενικῶς, ἡ δημοσίευσίς τοῦ τόμου τούτου προσφέρει σημερινὰς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς οἰκονομολόγους.

Σ. Κ. Π.

R a j a J. C h e l l a h : Fiscal Policy in Underdeveloped Countries; With Special Reference to India. George Allen and Unwin. Pages 168. London, 1960. Price 20 S.

Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ἔργον ἀπετέλεσεν ἀρχικῶς θέμα διατριβῆς ἐπὶ διδακτορικῇ τοῦ συγγραφέως, ἐγκριθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Πίτσμπουργκ. Ἐκτοτε καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπακολουθησασῶν ἐρευνῶν καὶ τῆς πείρας τοῦ συγγραφέως, τόσον ὡς καθηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Χριστιανικὸν Κολλέγιον τοῦ Μανδράς, ὅσον καὶ ὡς Οἰκονομικοῦ Συμβούλου τοῦ εἰς Νέον Δελχὶ ἐδρευόντος Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς Ἐρευνῆς, ἡ ἐν λόγῳ διατριβὴ συνεπληρώθη καὶ ἐσυγχρονίσθη. Ἐκδίδεται δὲ αὕτη ἤδη, μὲ πρόλογον τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ὡς ἄνω Συμβουλίου Δρος P. S. Lokanathan.

Ἐνταῦθα κυρίως ἐξετάζονται αἱ δυνατότητες ἐπιτυχούς ἐφαρμογῆς τῶν προσφάτων θεωρητικῶν ἀπόψεων περὶ αὐξήσεως τοῦ ρυθμοῦ ἀνάδου τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν, τόσον πρὸς ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ ἀνάδου τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν, ὅσον καὶ πρὸς περιστολὴν τῶν εἰς τὸ εἰσόδημα καὶ τὸν πλοῦτον ὕφισταμένων ἀνισοτήτων, ἰδίᾳ εἰς τὰς οἰκονομικῶς ὑπαναπτύκτους χώρας.

Ἀναλυτικώτερον, εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτίθενται, ὑπὸ νέον πρίσμα, ἡ φύσις καὶ ἡ σημασία τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν καὶ δὴ τῶν πλέον καθυστερημένων, ὡς καὶ οἱ τρόποι ἐπιλύσεως τῶν δυσχερῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, κυρίως ὡς ἀσκήσεως φορολογικῆς πολιτικῆς. Ἡ φορολογικὴ δὲ αὕτη πολιτικὴ, τονίζεται, δεόντῃ εἶναι διάφορος, ἐφ' ὅσον διαφέρει ὁ βαθμὸς ὀριμότητος δεδομένης οἰκονομίας ἔναντι ἐτέρας. Ἡ ἐν λόγῳ διαφορὰ διαπιστοῦται βάσει ὀρισμένων κριτηρίων καὶ χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων, ἅτινα καθορίζονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Ἐὰν πρόκειται περὶ καθυστερημένης οἰκονομίας, τότε θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐπιτυχεστέρα φορολογικὴ πολιτικὴ ἐκείνη, ἡ ὅποια υἱοθετεῖ φορολογικὰ κίνητρα ἐνθαρρύνοντα τὰ ἄτομα πρὸς ἀξιόλογον αὔξησιν τῶν συνολικῶν ἀποταμιεύσεων καὶ τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, ὡς καὶ πρὸς σοβαρὸν περιορισμὸν τῆς ἀνισότητος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Φορολογικὴ πολιτικὴ, ἀποδίδουσα κυρίως εἰς τὴν κάλυψιν καταναλωτικῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους, δεόν, κατ' αὐτόν, νὰ κρίνεται ὡς ἀνεπιτυχὴς ἀπὸ κοινωνικο-οἰκονομικῆς ἀπόψεως.

Ἡ τεχνικὴ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προμηθεύσεως φορολογικῆς πολιτικῆς παρουσιάζεται ὑπὸ σῆμα μερικῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῆς ἐπενδύσεως, ἀναλόγως τῆς διαρκείας τῶν καταθέσεων παρὰ Τραπεζαῖας, τοῦ εἴδους, τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ χρόνου τῆς παραγωγικῆς ἐπενδύσεως κλπ., ἐνῶ συγχρόνως προτείνεται προοδευτικὴ φορολογία τοῦ καταναλισκομένου εἰσοδήματος κλπ.

Ἰδιαίτερα δίδεται προσοχὴ εἰς τὴν ἰνδικὴν οἰκονομίαν, θεωρουμένην συνάμα ὡς ἐκπροσωπευτικὴν τοῦ συνόλου τῶν ὑπαναπτύκτων οἰκονομιῶν, τῆς ὅποιας ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει μερικὰ τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν καὶ πρωτίστως τὸ ἰσχύον ἐκεῖ δημοσιονομικὸν σύστημα, ὑποδεικνύων συγκεκριμένους μεταβολὰς του. Αἱ ὑποδείξεις του αὐταὶ τελικῶς ἐμ-

φάνιζονται εις τὰς ἐν παραρτήματι προτάσεις του περιῶν καταρτίσεως τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χώρας του κατὰ τὸ οἶκ. ἔτος 1959 - 1960. Εἰς τὰς ὑποδείξεις του ταύτας, ἀναλύει καὶ ἀξιολογεῖ σχετικὰ ὑπομνήματα τῆς Ἰνδικῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Φορολογίας καὶ τοῦ καθηγητοῦ Kaldor, ἅτινα ὑπεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ 1953 καὶ ἐντεύθεν εις τὴν Ἰνδικὴν Κυβέρνησιν.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω, τὸ ἔργον τοῦτο ἐρευνᾷ ἐπαρκῶς καὶ τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς ὑφισταμένης ἀκαμψίας προσαρμογῆς τῶν ἀναγκασιούτων πραγματικῶν καὶ χρηματικῶν ἐγχωρίων πόρων, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιδιωκομένης ταχείας ἀναπτύξεως τῶν οἰκονομικῶς καθυστερημένων χωρῶν. Ἐν τέλει, παρατίθεται εἰδικὴ βιβλιογραφία, χρήσιμος πάντοτε διὰ τοὺς θεωρητικῶς ἐνδιαφερομένους, ὡς καὶ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἐφαρμογὴν ὀρθῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

K. B. M.

P. T. Bauer. *Economic Analysis and Policy in Underdeveloped Countries*. Ἔκδοσις Cambridge University Press. Σελίδες 145. Τιμὴ: 22 σελίδια 6 πέννες.

Ἐπὶ τὴν καθαρῶς ἐτυμολογικὴν ἔννοιαν, ὁ κ. Μπάουερ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀντιδραστικὸς (τὸ ἐπίθετον τοῦτο βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπὸ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ σημασίαν). Ἡ ἰδέα τοῦ κ. Μπάουερ περὶ μιᾶς καλῆς κοινωνίας δὲν διαφέρει πολὺ π.χ. ἀπὸ τὴν τοῦ καθηγητοῦ W. A. Lewis. Ὁ κ. Μπάουερ ἀκολουθεῖ ἀντίθετον γραμμὴν, εἰς τὸ πεδίου τῆς μεθοδολογίας, ἀπὸ τὴν ἐπικρατούσαν σήμερον τάσιν νὰ πολοῦται ἡ διαφορὰ μεταξὺ θετικῶν οἰκονομικῶν καὶ δεοντολογικῶν οἰκονομικῶν. Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς πολιτικῆς, ὁ συγγραφεὺς ἀντιτίθεται πρὸς τὰς ὑπερφιλοδόξους ἢ ὑπεραισιδοδόξους ἀπόψεις περὶ ἀρμοδιότητος τῶν δημοσίων ἀρχῶν πρὸς ρύθμισιν τῆς οἰκονομικῆς συμπεριφορᾶς.

Τὰ περισσότερα τῶν ὄσων γράφει ὁ κ. Μπάουερ εἶναι ἀποκλειστικῶς γενικῆς ἐφαρμογῆς. Εἶναι ὅμως ἰδιαιτέρως σημαντικὰ, ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τῆς ὑπαναπτύξεως, λόγῳ τῶν μεγάλων κοινωνικῶν διαφορῶν μεταξὺ ἀνεπτυγμένων καὶ ὑπαναπτύκτων χωρῶν, ἡ μεγαλύτερα δὲ καὶ περισσότερον σοβαρὰ διάστασις μεταξὺ τῶν ἐπιτευχθέντων καὶ ἐπιδιωκομένων σκοπῶν ἀποτελεῖ ἕνα διαρκῆ πειρασμὸν πρὸς θεώρησιν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν ὡς ἰδιαιτέρων περιπτώσεων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ στηριχθοῦν αἱ ἐπιτευχθεῖσαι συμμετρίαι καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρτῶνται αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προκαθορισμέναι πολιτικαὶ καὶ ἠθικαὶ νόρμαι (πρότυπα).

Ὁ κ. Μπάουερ τείνει νὰ θεωρήσῃ ἄνευ σημασίας τὸ οὐσιώδες κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς κρίσεως. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τὸ ὅτι ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ θέμα τοῦ πληθυσμοῦ διὰ νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν περιῶν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στατιστικῶν, ὡς ἐπαρκοῦς μέτρου προόδου. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦ κ. Μπάουερ θὰ ἦτο πολὺν περισσότερον ἐντυπωσιακόν, ἐὰν οὗτος ἀπεδέχετο τὴν πιθανότητα, ὅτι, δεδομένων τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν ζωῆς, αἱ ὑπανάπτυκτοι χώραι ἔχουν πράγματι νὰ ἐκλέξουν μεταξὺ κακῶν καὶ μόνον. Τὸ πρόβλημα ὅμως τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἐκλεγέντος κακοῦ δὲν λύεται μὲ τὴν ἀρνήσιν τῆς ὑπάρξεώς του.

A. Π. Κ.

Jean E. Deniau: *The Common Market*. Translated from french by Graham Heath. Barrie and Rockliff with Pall Mall Press. Pages IV+139. London, 1960, price 15 S.

Ἐπὶ τοῦ διακεκριμένου Γάλλου οἰκονομολόγου Jean E. Deniau, Ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Ὑπουργείου Θεσαυροῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1955 ἀντιπροσωπεύσαντος τὴν χώραν του εἰς τὸν Ὀργανισμὸν Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα τῶν ἑξ χωρῶν (τὴν Κοινὴν Ἀγοράν), ἐξεδόθη τὸ 1959, ὑπὸ τῶν Presses Universi-

taires de France τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι ἔργον, ὅπερ, λόγῳ τῆς σπουδαιότητός του, μετεφράσθη καὶ ἐξεδόθη ἤδη εἰς τὴν ἀγγλικήν.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ σαφῆ καὶ περιεκτικὴν ἔρευναν τῶν θεωριῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῶν εὐρέων καὶ τῶν κοινῶν ἀγορῶν ἀπὸ οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἀπόψεως. Ἐπὶ πλεόν, ἐκθέτει λεπτομερῶς τὴν ἀπὸ 25 Μαρτίου 1957 γενομένην ἐν Ρώμῃ συμφωνίαν τῆς συστάσεως καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1958 λειτουργίας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἐξετάζον ἰδιαίτερας τὰ θέματα τῶν διαθεσίμων πόρων, τῆς ἐλευθέρως διακινήσεως ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἐντὸς τῆς τελωνειακῆς ἐνώσεως, τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας τῆς Κοινοῦτητος, τῆς διοικήσεως αὐτῆς, διὰ κοινῆς πολιτικῆς τῶν χωρῶν - μελῶν τῆς, τῆς ἀρμονικῆς αὐτῆς λειτουργίας, τῶν σχέσεών τῆς μετὰ τῶν λοιπῶν χωρῶν, περιοχῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐνώσεων τοῦ κόσμου, τῆς περιπτώσεως τῆς Γαλλίας κλπ.

Ἡ μελέτη τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου θεωρεῖται χρήσιμος, ὄχι μόνον διὰ τοὺς οἰκονομολόγους καὶ τοὺς πολιτικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας, οἱ ὅποιοι ὀφείλουσιν νὰ ἐνημερωθοῦν ἑπαρκῶς ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἐξελίξεων, διὰ νὰ προσαρμόσουν ἀπὸ τοῦδε τὰ προγράμματα τῆς δραστηριότητός των.

K. B. M.

P. F o r d : The Economics of Collective Bargaining. Ἐκδόσεις Blackwell, σελ. 135, τιμὴ : 10 σελλίνια, 6 πέναια.

Μετὰ τὴν ἀτόνησιν τοῦ Σιδηροῦ Νόμου τοῦ Ρικάρντο ἐπὶ τῶν Μισθῶν, ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἐργασίας εὐρέθη εἰς ἐντελῶς δυσάρεστον θέσιν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς δύο λόγους. Ὁ πρῶτος εἶναι, ὅτι αἱ θεωρητικαὶ ὑποθέσεις περὶ μικρῶν ὁμάδων ἀνεξαρτήτως διαπραγματευομένων κατέστησαν πεπαιλωμένα, ἀφ' ὅτου αἱ ἔθνικαὶ διαπραγματεύσεις κατάρθωσαν νὰ συνδέσουν τοὺς περισσοτέρους μισθοὺς μὲ τοὺς μισθοὺς ὀλίγων βασικῶν βιομηχανιῶν. Ὁ δεῦτερος λόγος εἶναι, ὅτι τὸ πραγματικὸν κέντρον τοῦ θεωρητικοῦ ἐνδιαφέροντος κατέστη ὄχι τὸσον ἡ ἀγορὰ ὅσον ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐνώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων. Ἐντὸς εὐρέων περιθωρίων, οἷαδήποτε διάρθρωσις τῶν μισθῶν εἶναι τῶρα δυνατὴ ἐφ' ὅσον συμφωνηθῆ ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν διὰ συλλογικῶν διαπραγματεύσεων.

Ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον λειτουργοῦν αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν τὰ προβλήματα τῶν μισθῶν. Ἐπὶ πλεόν — καὶ τοῦτο δὲν εἶναι πολὺ σύνηθες μεταξὺ τῶν οἰκονομολόγων — ὁ συγγραφεὺς παρέχει εἰς ὀλόκληρον τὸ βιβλίον συγκεκριμένα παραδείγματα ἐνισχύοντα τὰ ἐπιχειρήματά του. Ἐν τούτοις, ὁ κ. Φὸρντ δὲν προώθησε τὸν ρεαλισμὸν τοῦ ὅσον θὰ ἔπρεπε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀτυχῶς ἡ τελικὴ ἐντύπωσις τοῦ ἀναγνώστου εἶναι, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἄφησε νὰ τοῦ διφύγη μία πραγματικὴ εὐκαιρία.

Ἐὰν ὁ κ. Φὸρντ ἔχη διαπράξει κάποιον λάθος, τὸ λάθος αὐτὸ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι συνεκέντρωσε τὴν προσοχὴν του συνεχῶς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ὅπου αἱ μισθολογικαὶ διεκδικήσεις ὀδηγοῦν εἰς ἀνεργίαν κατὰ ποσοστὰ ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὰς διακυμάνσεις τῆς ζήτησεως καὶ τῆς προσφορᾶς. Ἀλλὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ δὲν εἶναι ζητήματα τῆς στιγμῆς, διότι αἱ «ἀγοραὶ ἐργασίας» δὲν ἐνδιαφέρουν εἰς τὴν πραγματικὴν πολιτικὴν τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Σήμερον, οἱ μισθοὶ αὐξάνονται ὅταν ὑπάρχη πλεονάζουσα ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν, ἀλλὰ δὲν μειοῦνται (ὅπως συνέβαινε προπολεμικῶς) ὅταν μειοῦται ἡ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις θὰ ζητοῦν πάντοτε αὐξήσεις μισθῶν καὶ θλίπουν, ὅτι οἷαδήποτε δημιουργουμένη ἀνεργία ἐκλείπει ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ἐργάται ἀπορροφῶνται ὑπὸ ἄλλων βιομηχανιῶν. Συνεχῶς καὶ κατ' ἔτος οἱ ἐργάται θὰ ζητοῦν αὐξήσεις, ἐπιταλοῦμενοι τὰ κέρδη τοῦ προηγούμενου ἔτους, καὶ οἱ ἐργοδοταὶ θὰ ἀρνούνται μὲ τὸ ἐπιχειρήμα, ὅτι τὸ μέλλον προμηνύεται σκοτεινὸν καὶ τελικῶς θὰ συμφωνοῦν ἐπὶ μιᾶς συμβιβαστικῆς λύσεως. Ἡ διαιτησία ἐνισχύει τὴν ἔκβασιν αὐτήν.

Κατὰ τὸ διάστημα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1946 καὶ 1950, αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις ἐπέτυχον αὐξήσεις μικροτέρας ἐκείνων τὰς ὁποίας ἐπέτρεπεν ἡ ἀγορὰ. Ἀπὸ τοῦ 1956 ὁμως, ἀπέσπα-

σαν μεγαλύτερας. 'Αλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐδημιουργήθη μία «λογικὴ τῶν μισθῶν», ἡ ὁποία ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς οἰκονομολόγους νὰ συνδυάσουν θεωρίαν καὶ πράξιν κατὰ σπανίως ἐπιτυχάνομενον τρόπον. Ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς ἐπιτυγχάνεται ἀξιοθαυμάστως ἀπὸ τὸν κ. Φόρντ. 'Αλλ' ἡ ἀνάλησις του, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι κατὰ πολὺ ἀληθής, δὲν εἶναι ἰδιαιτέρως ἀποκαλυπτική.

A.Π.Κ.

British Institute of Management: The Cost of Labour Turnover. B.I.M., Personnel Management Series No 9. London, 1959. Pages 80. Price 17 S. and 6 D..

Τὸ Βρετανικὸν Ἴνστιτούτον Ὁργανώσεως, χρηματοδοτούμενον ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Οἰκονομικῆς Βοηθείας, ἀνέλαβε νὰ καταρτίσῃ τὸ 1954 Ἐπιτροπὴν ἐρεύνης τοῦ κόστους τῆς ἐργασίας εἰς τὰς παραγωγικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ ὑποδείξῃ σχετικὴν μέθοδον κοστολογήσεως. Οὕτω, συνησθήθη ἕκτοτε ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ἡ ὁποία ἀπετελέσθη ἐξ ἐκπροσώπων τόσον τοῦ ἐν λόγῳ Ἴνστιτούτου, ὅσον καὶ ἐτέρων σχετικῶν, ὡς τοῦ Ἴνστιτούτου Κόστους καὶ Λογιστικῶν Ἔργασιῶν, τοῦ Ἴνστιτούτου Ὁργανώσεως Προσωπικοῦ κλπ. Ἡ Ἐπιτροπὴ διηκολύνην σημαντικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς τῆ συνδρομῆ μεγάλων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπέτυχεν ἤδη νὰ παρουσιάσῃ τὴν παρούσαν σύντομον ἐργασίαν, στηριζομένη καὶ εἰς τὴν ὑφισταμένην σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ἣν καὶ παραθέτει εἰς τὸ τέλος.

Εἰς τὰ τέσσαρα κεφάλαια τῆς ἐργασίας ταύτης, ἐκτίθενται τὰ συμπεράσματα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὁ τρόπος κοστολογήσεως τῆς ἐργασίας, τόσον ἀναλυτικῶς ὅσον καὶ συνολικῶς. Εἰς τὴν κοστολόγησιν ταύτην ὑπολογίζονται, ὄχι μόνον αἱ ἐμφανεῖς δαπάναι τῶν ἐπιχειρήσεων ὑπὲρ τοῦ προσωπικοῦ των, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀδηλοὶ τοιαῦται, αἱ προερχόμεναι, π.χ., ἀπὸ συνεντεύξεις μετὰ τοῦ ὑπὸ πρόσληψιν προσωπικοῦ, ἀπὸ ἐκμάθησιν τῶν νεοπροσλαμβανόμενων ἢ μεταβαλλόντων ἀπασχόλησιν, ἀπὸ ἀπωλείας ἀπερχομένων εἰδικῶν, ἀπὸ κοπώσεις, ἀναπαύσεις, παροχὰς ἰατρο - φαρμακευτικῆς καὶ λοιπῆς περιθάλψεως κλπ. Τὸ προτεινόμενον σύστημα κοστολογήσεως τῆς ἐργασίας δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς εἰς πλείστας μορφὰς ἐπιχειρήσεων καὶ οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν, συνάμα δὲ νὰ δείξῃ ἀσφαλῶς τὰς ἐπιδράσεις τοῦ κόστους τούτου ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος, τῆς ἀποδοτικότητος καὶ τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῶν οἰκονομικῶν μονάδων.

Ἐν τέλει, παρατίθενται δύο παραρτήματα, μὲ ὑποδείγματα κοστολογήσεως εἰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις, χρήσιμα καὶ διὰ τὰς ἑλληνικὰς βιομηχανίας.

K. B. M.

Robert S. Caplin: Advertising; A General Introduction. Business Publications Ltd., for the Institute of Practitioners in Advertising, London, 1959. Pages XI + 116. Price 15 S.

Τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι βιβλίον ἐγράφη ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἴνστιτούτου Ἐφηρμοσμένης Διαφημίσεως, διὰ νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐκπαιδευόμενων εἰς τὸ Ἴνστιτούτον τοῦτο ἐπαγγελματιῶν διαφημιστῶν, ὑπὸ μορφήν γενικῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν διαφήμισιν. Ἄν καὶ μικρὸν εἰς ὄγκον, ἐν τούτοις ἐξετάζονται εἰς αὐτὸ κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικῶν θέματα τῆς διαφημίσεως, σχετιζόμενα μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν καὶ θεωρίαν, ὡς καὶ τὴν ἀτομικὴν καὶ ὁμαδικὴν ψυχολογίαν. Διὰ νὰ δεიχθῇ δὲ ἡ ὅλη ἐξέλιξις τῶν σκοπῶν καὶ τῆς τεχνικῆς τῆς διαφημίσεως εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομίαν καὶ κοινωνίαν, τὰ πρῶτα κεφάλαια ἀφιεροῦνται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀπὸ τῶν πρῶτων ἐκδηλώσεων αὐτῆς μέχρι τῆς μαζικῆς αὐτῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, διὰ τῶν ἐφημερίδων, τῶν περιοδικῶν, τῶν μεταφορικῶν μέσων, τῶν κινηματογράφων, τῶν συσκευῶν ραδιοφῶνων καὶ τηλεοράσεως κλπ. Ἰδιαιτέρα ἔμφασις δίδεται ἐπὶ τοῦ ἔργου τῶν διαφημιστικῶν ἐπιχειρήσεων, χωρὶς πάντως νὰ παραλείπεται καὶ ἡ πλευρὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἐπιδιωκουσῶν τὴν διαφήμισιν τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν των, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ τῆς ἐξυτηρητήσεως τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει σχετικῶν ἐρευνῶν τῶν ἐκάστοτε προτιμήσεων τῆς ἀγορᾶς.

Γενικώς, ὁ ἀναγνώστης ἐνημεροῦται ἐπὶ τῆς συγχρόνου πρακτικῆς τῆς διαφημίσεως, ἐνῶ παραλλήλως διεγείρεται ἡ διάθεσις του πρὸς περαιτέρω κατατοπισμὸν του ἐπὶ ἐιδικωτέρων θεμάτων τῆς διαφημίσεως.

K. B. M.

American Economic Association : Readings in the Economics of Taxation. Selected by Richard A. Musgrave and Carl S. Shoup. George Allen and Unwin. London, 1959. Pages IX + 581. Price 36 S.

Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἑταιρία Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, διὰ νὰ διευκολύνη τοὺς οἰκονομολόγους τοὺς δυναμένους νὰ μελετοῦν ἀγγλικά κείμενα, ἤρχισεν, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1942, νὰ ἐκδίδη εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν σειρὰν ὀγκωδῶν τόμων «Ἀναγνωσμάτων» (Readings) ἐπὶ διαφόρων τομέων τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ πολιτικῆς. Τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα περιλαμβάνουν τὰ ἐκπροσωπευτικώτερα καὶ ἀνωτάτης ποιότητος ἄρθρα ἢ τμήματα αὐτοτελῶν συγγραμμάτων δι' ἕκαστον μερικώτερον θέμα, γραφέντα ἀπὸ διεθνῶς διαπρεπεῖς κλασσικοὺς καὶ συγχρόνους οἰκονομολόγους εἰς περιοδικὰ ἢ βιβλία, ἐφ' ὅσον τὰ κείμενα ταῦτα κρίνονται ὅτι εἶναι ἐξαιρετικῶς χρήσιμα διὰ περαιτέρω ἐρεύνας, δι' ὑπόδειξιν ἀσκήσεως πολιτικῆς καὶ διὰ διδασκαλίαν, συνάμα δὲ ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἀπόκτησις των ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπιστημῶν καθίσταται ἤδη δυσχερῆς.

Εἰδικαὶ δι' ἕκαστον τόμον Ἐπιτροπαὶ ἐξ ἀρμοδίων καθηγητῶν, τακτικῶν μελῶν τῆς προμνησθείσης Ἑταιρίας, ἐπιλαμβάνονται ἐκάστοτε τοῦ ἔργου τῆς ἐπιλογῆς τῶν πρὸς ἀναδημοσίευσιν ἐργασιῶν κατὰ εἰδικώτερα θέματα καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αὐταὶ δὲν ταυτίζονται πρὸς ἑτέρας ἐργασίας περιληφθείσας ἢ περιληφθησομένας εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐν λόγῳ «Ἀναγνωσμάτων». Ἐπιπροσθέτως, αἱ εἰδικαὶ αὐταὶ Ἐπιτροπαὶ καταρτίζουν καὶ παραθέτουν ἐκτενῆ σχετικὴν βιβλιογραφίαν κατὰ μερικώτερας κατηγορίας ὕλης καὶ εἰς τὰς κυριώτερας τῶν γλωσσῶν, ἀκόμη δὲ καὶ λεπτομερῆς εὔρητήριον τῶν συγγραφέων.

Οὕτω, μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐν ἐπικεφαλίδι τόμου, ἐδημοσιεύθησαν ἑπτὰ τόμοι «Ἀναγνωσμάτων», ἐπὶ τῶν ἐξῆς τομέων τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ πολιτικῆς : Τοῦ κοινωνικοῦ ἐλέγχου τῆς βιομηχανίας (1942), τῆς θεωρίας τῶν οἰκονομικῶν κύκλων (1944), τῆς θεωρίας τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος (1946), τῆς θεωρίας τοῦ διεθνούς ἐμπορίου (1949), τῆς νομισματικῆς θεωρίας (1952), τῆς θεωρίας τῶν τιμῶν (1953) καὶ τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς (1955).

Ὁ παρὼν ὄγδος τόμος περιλαμβάνει τριάκοντα δύο ἐργασίας ὕψηλῳ θεωρητικῷ ἐπίπεδῳ καὶ θεμελιώδους σπουδαιότητος ἐπὶ τῆς Οἰκονομικῆς τῆς Φορολογίας, ἐπιλεγείσας ὑπὸ Ἐπιτροπῆς διευθυνομένης ὑπὸ τῶν διεθνῶς γνωστῶν Ἀμερικανῶν οἰκονομολόγων R. A. Musgrave καὶ C. S. Shoup. Αἱ ὡς ἄνω ἐργασίαι ἀνήκουν εἰς προσωπικότητας, εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνονται οἱ Cannan, Cournot, Edgeworth, Einaudi, Kaldor, Robertson, Seligman, Wickseil, ἡ Hicks, οἱ δύο τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλοι, κατατάσσονται δὲ αὐταὶ εἰς ἑπτὰ ἐπὶ μέρους κατηγορίας.

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν κατεχωρήθησαν ἑξ ἐργασίαι, ἀναφερόμεναι εἰς θέματα φορολογικῆς ἰσότητος. Ἡ δευτέρα κατηγορία περιλαμβάνει τέσσαρας ἐργασίας ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς φορολογίας εἰς τὴν γενικὴν εὐημερίαν. Ἀκολουθεῖ τρίτη κατηγορία, ἐκ τριῶν ἐργασιῶν, σχετικῶν μὲ τὴν ὀρολογίαν καὶ τὴν μεθοδολογίαν. Ἡ ἐπομένη κατηγορία περιέχει τέσσαρας ἐργασίας γενικῆς ἀναλύσεως τῶν μεταπτώσεων καὶ τῶν ἐπιπτώσεων τῶν φόρων, ὑπὸ συνθήκας μονοπωλίου, μονοπωλιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἀνταγωνιστικῆς. Εἰς τὴν πέμπτην κατηγορίαν ἀνήκουν τρεῖς ἐργασίαι ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν, καὶ ἐντάσσονται δύο ἐργασίαι ἐπὶ τῆς φορολογίας τῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τῶν πωλήσεων αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἕκτην τοιαύτην τέσσαρες ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ ἐδάφους καὶ γενικώτερον τῆς περιουσίας. Ἡ τελευταία κατηγορία διαλαμβάνει ἑξ ἐργασιῶν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Ὡς εἰς πάντας τοὺς τόμους τῆς σει-

ράς ταύτης, οὕτω καὶ εἰς τὸν παρόντα, παρατίθενται, ἐν τέλει, ἑκτενής, κατὰ τὰς ὡς ἄνω κατηγορίας, βιβλιογραφία καὶ εὐρετήριον τῶν συγγραφέων.

Τὰ προαναφερθέντα ἐν συντομίᾳ περιεχόμενα τοῦ ὀγκώδους τούτου τόμου δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν συμπληρωματικὰ τῶν περιεχομένων, τόσον τοῦ προηγηθέντος τόμου τῆς σειρᾶς ταύτης ἐπὶ τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς, ὅσον καὶ τοῦ προσφάτως ἐκδοθέντος ὁμοίου ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἑταιρίας Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ἔνθα περιέχονται κλασσικαὶ μελέται ἐπὶ τῆς θεωρίας τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν. Ἐπὶ πλέον, προβλέπεται νὰ ἐκδοθῶν συντόμως ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑταιρίας Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἕτεροι τόμοι «Ἀναγνωσμάτων», μὲ θέματα παρεμφερῆ καὶ διὰ ἐπὶ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, τοῦ δημοσίου χρέους καὶ τῶν δημοσίων δαπανῶν.

K. B. M.

Committee on the Working of the Monetary System :
Report Presented to Parliament. Her Majesty's Stationery Office. London,
1959. Pages 375. Price 15 S.

Κατὰ Μάϊον 1957, συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου ἡ ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆ, διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν λειτουργίαν τοῦ νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ συστήματος τῆς χώρας, νὰ διαπιστώσῃ τὰς ἀτελείας αὐτοῦ καὶ νὰ ὑποδείξῃ τρόπους βελτιώσεώς του, ἐπὶ τῷ τέλει ἀσκήσεως ὀρθοτέρας πολιτικῆς περαιτέρω οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς αὐτῆς, ἡ Ἐπιτροπῆ συνειργάσθη στενῶς μετ' ὄλων τῶν δυναμένων νὰ ἔχουν βαρύνουσαν γνώμην, τόσον ἀπὸ θεωρητικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς. Εἰς τοὺς συνεργάτας αὐτῆς περιλαμβάνονται οἰκονομολόγοι τοῦ ἀναστήματος τῶν καθηγητῶν R. F. Harrod, R. Hawtrey, J. R. Hicks, H. G. Johnson, R. F. Kahn, N. Kaldor, T. E. Meade, L. C. Robbins καὶ ἄλλων, ὡς καὶ οἱ διοικοῦντες οἰκονομικὰς κρατικὰς υπηρεσίας, τραπεζας, μεγάλας καὶ μικρὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις κ.λ.π., τόσον τῆς μητροπόλεως, ὅσον καὶ γενικῶς τῆς Κοινοπολιτείας. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Ἐπιτροπῆς ὠλοκληρώθη ἐντὸς διετίας καὶ παρουσιάζεται ἤδη εἰς τὰ δώδεκα κεφάλαια τῆς ἐν ἐπικεφαλίδι Ἐκθέσεως.

Σύντομος περιγραφή τῶν κεφαλαίων τούτων ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ἐξυπηρετικὴ εἰς τοὺς παρ' ἡμῶν ἐνδιαφερομένους. Ἀρχικῶς, ἐκτίθεται ἐνταῦθα τὸ ὑπόβαθρον τῆς μεταπολεμικῆς ἀσκηθείσης νομισματικῆς πολιτικῆς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ νομισματικοῦ μηχανισμοῦ πρὸς ἔλεγχον πληθωρικῶν πιέσεων, ὀφειλομένην κυρίως εἰς ψυχολογικοὺς καὶ γενικῶς ἐξωγενεῖς παράγοντας. Ἀναπτύσσονται ἐν συνεχείᾳ οἱ κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετιᾶν σκοποὶ τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ οἱ λόγοι τῶν μεταβολῶν των, ὡς καὶ τὸ σύστημα χρηματοδοτήσεως τῆς δημοσίας οἰκονομίας καὶ διὰ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Ἀκολουθεῖ ἀνάλυσις τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας κατὰ κλάδους δραστηριότητος, περαιτέρω δὲ περιγραφή τοῦ ἔργου τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας, ὡς κεντρικῆς τραπεζῆς καὶ διὰ ὡς ὄργανου ἀσκήσεως τῆς κρατικῆς νομισματικῆς πολιτικῆς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς ταύτης ἐξετάζονται εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον, ἔνθα τονίζονται καὶ οἱ λόγοι τῶν θετικῶν ἢ ἀρνητικῶν ἐπιδράσεών των.

Τὸ ἔβδομον κεφάλαιον ἀνασκοπεῖ τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὰς ἐπιδράσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους, ὡς καὶ τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἐρευνᾶται κατόπιν ὁ ρόλος τῆς στερλίνας ὡς διεθνούς νομίσματος, αἱ ἐπιδράσεις αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ αἱ σχέσεις Τραπεζῆς Ἀγγλίας καὶ Ὑπουργείου Θεσαυροῦ. Ἴδιον κεφάλαιον παρέχει πλήρη στατιστικὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς πορείας τῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν, πρὸς κατανόησιν τῆς λειτουργίας τοῦ νομισματικοῦ συστήματος, τοῦ ὁποίου ἐπισκοπεῖται ἰδιαιτέρως ἡ ἐξέλιξις ἀπὸ ἀπόψεως χρηματοδοτήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐξαγωγῶν, ὑποδεικνύονται δὲ βελτιώσεις αὐτοῦ, μέσφ ἀναδιοργανώσεως τοῦ πιστωτικοῦ μηχανισμοῦ. Ἐν τέλει, ἐξάγονται συμπεράσματα καὶ

διατυπούνται προτάσεις επίλυσεως διαφόρων νομισματικῶν προβλημάτων, πρὸς διευκόλυν-
σιν τῆς πολιτικῆς περαιτέρω οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἔργασίαι τῆς σοβαρότητος καὶ συστηματικότητος τῆς παρουσίας ἑὰ πρέπει νὰ ἀπο-
τελοῦν ὑποδείγματα δι' ἡμάς.

K. B. M.

George Copeman: The Role of the Managing Director. Business Publica-
tions Ltd, in Association with B.T. Batsford Ltd, London, 1959. Pages XXX
+284. Price 42 S.

Ὁ συγγραφεὺς (οἰκονομολόγος, μηχανικὸς καὶ δημοσιογράφος) δημοσιεύει ἤδη ἀπὸ
μακροῦ ὀργανωτικὰ συγγράμματα καὶ μελέτας, διακρινόμενα διὰ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν χρη-
σιμότητα πρὸς ἐπίτευξιν κατὰ τὸ δυνατόν ἀρίστης καὶ μεγίστης ἀποτελεσματικότητος πα-
ρὰ τῶν οικονομικῶν μονάδων καὶ δι' τῶν ἐπιχειρήσεων. Τὸ παρὸν σύγγραμμά του ἀπευθύ-
νεται εἰδικῶς πρὸς τοὺς ἐπικεφαλῆς μεγάλων ἐπιχειρήσεων ὀργανωτικοὺς διευθυντάς, εἰς
τοὺς ὁποίους γνωρίζει λεπτομερῶς τὸν ρόλον των διὰ νὰ ἐπιτύχουν εἰς τὸν προορισμὸν των.
Πρὸς τοῦτο, στηρίζεται τόσον εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ θεωρητικὴν κατάρτισιν καὶ πείραν,
ὅσον καὶ κυρίως εἰς τὰ πορίσματά του, ἅτινα προέκυψαν κατὰ τὴν διάρκειαν τριακοσίων
συνεντεύξεων του μετ' ἀνωτέρων στελεχῶν καὶ ὀργανωτικῶν διευθυντῶν μεγάλων ἐπιχειρη-
ματικῶν μονάδων, μὲ τοὺς ὁποίους ἀντήλλαξεν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἀπόψεις καὶ πληροφορίας,
συνάμα δὲ συνεκέντρωσεν ἀντιπροσωπευτικὰ παραδείγματα. Ἐν τῇ παρουσίᾳ τῶν ἱκα-
νοτήτων καὶ γενικῶς τῆς προσωπικότητος τοῦ ὀργανωτικοῦ διευθυντοῦ, ὁ συγγραφεὺς ἐκθέ-
τει συνάμα πολλὰς σχετικὰς ἢ ἐντελῶς νέας μεθόδους τῆς Ὄργανωτικῆς, μετὰ τῶν προκυ-
ψάντων ἀποτελεσμάτων των ἐκ προσφάτων ἐφαρμογῶν των καὶ μετὰ σχετικῶν παραδει-
γμάτων.

Εἰδικώτερον, εἰς τὰ δέκα ἐπτὰ κεφάλαια καὶ τὰ δύο παραρτήματα τοῦ συγγράμματος
τούτου, ὁ ἀναγνώστης ἐνημεροῦται, κατὰ ἐπαγωγικὸν τρόπον, ἐπὶ τοῦ ρόλου τοῦ ὀργανωτι-
κοῦ διευθυντοῦ ἀπὸ τῆς συστάσεως μέχρι τοῦ τερματισμοῦ τοῦ βίου τῶν οικονομικῶν μονά-
δων ἢ τῆς ἀποχωρήσεώς του ἐξ αὐτῶν. Οὕτω, πληροφορεῖται τὴν συμβολὴν τοῦ ὀργανωτι-
κοῦ διευθυντοῦ εἰς τὴν πρῶτην ἐγκατάστασιν καὶ λειτουργίαν μίας μεγάλης μονάδος καὶ
εἰς τὴν περαιτέρω αὐτῆς πορείαν. Πληροφορεῖται ἐπίσης λεπτομερῶς τὸν καθορισμὸν τῶν
βάσεων ἀσκήσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ ὀργανωτικοῦ διευθυντοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιλογῆς, τῆς εἰδικευ-
σεως, τῆς ἐνημερώσεως, τῆς ἀμοιβῆς, τῆς ἀποδόσεως καὶ τῆς ἐν γένει δραστηριότητος
τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ, ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως εἰς αὐτὸ ἀπόψεων, πληροφορο-
ρῶν, ἀρμοδιοτήτων, εὐθυνῶν κλπ., ἐπὶ τοῦ τρόπου ἐπιτυχούς συνεργασίας μεθ' ὄλων τῶν ἀπα-
σχολουμένων ἐν τῇ μονάδι, ὡς καὶ μετὰ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς, ἤτοι μετὰ τῶν μετόχων, τῶν πελα-
τῶν καὶ παντὸς ἑτέρου ἐνδιαφερομένου. Λαμβάνει ἐπὶ πλέον γνῶσιν περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ
ὀργανώσῃ ὁ ὀργανωτικὸς διευθυντὴς αὐτὸν τοῦτον τὸν βίον του, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐπιχει-
ρήσεως, καὶ πῶς πρέπει οὗτος νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν κατ'ἀλλῆλον προγραμματισμὸν, συντονι-
σμὸν καὶ ἔλεγχον τῆς ὅλης ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος, βραχυχρονίως καὶ μακροχρο-
νίως. Ἰδιαιτέρως ἀκόμη κατατοπίζεται ἐπὶ τῆς παρακολουθήσεως τῶν προμηθειῶν καὶ τῶν πω-
λήσεων, ἀπὸ ἀπόψεως τυποποιήσεως, ποιότητος, ποσότητος, κόστους, κερδῶν, τιμῶν, νεωτερι-
σμῶν κλπ.

Οὕτω, καταδεικνύεται ὁ μέγας ρόλος τοῦ ὀργανωτικοῦ διευθυντοῦ, ἐνῶ παραλλήλως
παρέχεται ἀξιόλογος εἰς αὐτὸν ὁδηγός, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ εἶναι χρήσιμος καὶ εἰς πάντα
ἄλλον ἐργαζόμενον εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀποβλέποντα νὰ ἀνέλθῃ, σὺν τῷ χρόνῳ, τὴν διοικη-
τικὴν καὶ ὀργανωτικὴν κλίμακα τῆς ἱεραρχίας.

K. B. M.

ΚΩΣΤΑ ΣΤΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Η ΓΕΝΕΣΗ
ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ 452

ΔΡΑΧΜΑΙ 75